

AD 22/25

LIMITE

CONF-ME 9

ÜHINEMISDOKUMENT

Teema: EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT
– 11. peatükk: põllumajandus ja maaelu areng

EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT

11. läbirääkimispeatükk: põllumajandus ja maaelu areng

Käesolev Euroopa Liidu seisukoht põhineb üldisel seisukohal, mille liit on võtnud Montenegroga toimuva ühinemiskonverentsi jaoks (AD 23/12 CONF-ME 2/12), ning selle suhtes kohaldatakse nimetatud üldises seisukohas kinnitatud läbirääkimispõhimõtteid, eelkõige järgmisi:

- ühe läbirääkimispeatüki suhtes kummagi poole väljendatud arvamused ei mõjuta mingil viisil seisukohta, mis võidakse võtta teiste peatükkide suhtes;
- läbirääkimiste käigus järjestikku läbivaadatavate peatükkide suhtes saavutatud (isegi osalisi) kokkuleppeid ei saa pidada lõplikeks enne üleüldise kokkuleppe saavutamist;
- kohaldatakse läbirääkimisraamistiku punktides 24, 28, 41 ja 44 sätestatud nõudeid.

EL innustab Montenegrot jätkama oma õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimist ning tagama ühinemise ajaks selle tõhusa rakendamise ja järgimise, eelkõige seoses makseasutuse ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (IACS) tööle rakendamise, ning töötama enne ühinemist välja ELi poliitikameetmete ja vahenditega võimalikult sarnased poliitikameetmed ja vahendid, ning märgib, et enne ühinemist võib jõustuda täiendavaid liidu õigusakte.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro kiidab oma läbirääkimisseisukohtades AD 2/16 CONF-ME 2 ja AD 19/25 CONF-ME 6 heaks 11. peatüki alla kuuluva *acquis*’, nagu see kehtis 1. septembril 2025, ning kinnitab, et on ELiga ühinemise kuupäevaks valmis seda rakendama, kuid esitab samal ajal mitu taotlust üleminekumeetmete ja erandite kohaldamiseks.

EL rõhutab, et ELi abi nõuetekohane kasutamine, kontrollimine, järelevalve ja hindamine ühinemiseelsetel perioodil on üks peamine indikaator, mis näitab Montenegro suutlikkust rakendada käesoleva läbirääkimiste peatükiga seotud finantskontrollialast *acquis*’d.

Üldvastusena Montenegro taotlustele üleminekuperioodide saamiseks tuletab EL meelde oma üldist läbirääkimisseisukohta, et üleminekumeetmed on erandlikud, nende kestus ja ulatus on piiratud ning nendega kaasneb kava, milles on selgelt määratletud *acquis*’ ülevõtmise etapid.

Üleminekumeetmed ei tohi kaasa tuua muudatusi ELi normides või poliitikates, häirida nende nõuetekohast toimimist või viia konkurentsi märkimisväärse moonutamiseni.

EL on seisukohal, et ühinemisaktis peaks olema sätestatud, et nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega ja komisjoni ettepaneku põhjal võtta pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist vastu ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevate ühinemisakti sätete kohandusi, mis võivad liidu õigusnormide muutmise tõttu vajalikuks osutuda. Selliseid kohandusi võib teha juba enne ühinemiskuupäeva.

EL on seisukohal, et üleminekumeetmete vastuvõtmiseks allpool esitatud tingimustel tuleks ühinemisaktis ette näha asjakohased õiguslikud alused.

Kui üleminekumeetmed on vajalikud, et hõlbustada Montenegro üleminekut kehtivalt korralt ühise põllumajanduspoliitika kohaldamisest tulenevale korrale vastavalt ühinemisakti põllumajandust käsitlevates osades sätestatud tingimustele, võtab nimetatud meetmed vastu komisjon, järgides asjakohast komiteemenetlust. Neid meetmeid peaks olema võimalik võtta kolme ühinemisjärgse aasta jooksul ning nende kohaldamine piirdub kõnealuse perioodiga. Kuid tuleks ette näha, et nõukogu võib ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist seda tähtaega pikendada.

Kui üleminekumeetmed puudutavad selliste ühise põllumajanduspoliitika alaste õigusaktide rakendamist, mida ühinemisaktis ei ole nimetatud, kuid mis on ühinemise tõttu nõutavad, võtab need enne ühinemiskuupäeva komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega vastu nõukogu, või kui need mõjutavad algselt komisjoni vastu võetud õigusakte, võtab need vastu komisjon, järgides kõnealuste õigusaktide vastuvõtmiseks nõutavaid menetlusi.

Suuremat osa põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonnas kehtivast *acquis*'st kohaldatakse vahetult alates ühinemisest ning seetõttu ei ole ülevõtmine sel puhul nõutav. EL rõhutab siiski, et Montenegro suutlikkus asjaomast *acquis*'d rakendada ja selle järgimist tagada on ülimalt oluline. Montenegro peab selleks, et tagada ühinemisel ühise põllumajanduspoliitika sujuv rakendamine, tõestama piisavalt varakult enne ühinemist, et tal on olemas vajalik haldussuutlikkus *acquis*' tõhusaks rakendamiseks ja järgimise tagamiseks. EL kutsub Montenegrot üles jätkama jõupingutusi 11. peatüki alla kuuluva *acquis*' täielikuks rakendamiseks ja järgimise tagamiseks viisil, millega tagatakse selle tulemuslik ja tõhus kohaldamine koos tugevate korrupsioonivastaste kaitsemeetmetega. Sellega seoses jälgib EL tähelepanelikult edusamme, eelkõige makseasutuse loomise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (IACS) loomise rakenduskava elluviimisel kooskõlas Montenegro esitatud ajakavaga.

Horisontaalsed küsimused

EL võtab teadmiseks, et Montenegro jätkas oma õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimist, sealhulgas võttes 31. juulil 2025 vastu põllumajanduspoliitika, maaelu arengu poliitika ja kalanduspoliitika meetmete rakendamise seaduse, milles määratakse kindlaks makseasutuse õiguslik seisund, volitused ja organisatsiooniline struktuur.

Montenegro põllumajanduspoliitika õiguslik alus on põllumajanduse ja maaelu arengu seadus. Sellega reguleeritakse kõiki põllumajanduspoliitika arengu ja eesmärkidega seotud küsimusi, sealhulgas sektori toetamist ning selle tingimusi, registreid ja andmeid. EL võtab teadmiseks, et seaduse muudatused, mille eesmärk on suurendada vastavust ELi *acquis*'le, on kavas vastu võtta 2025. aasta lõpuks.

EL võtab teadmiseks, et Montenegrol hakkab olema üks makseasutus põllumajanduse, maaelu arengu ja kalanduse valdkonnas ning et Montenegro on vastu võtnud määruse selle sisestruktuuri ja töökohtade liigituse kohta. Kavandatud on kuus piirkondlikku bürood, millest üks on juba tööd alustanud.

Lisaks võtab EL teadmiseks, et Montenegro on vastu võtnud rakenduskava makseasutuse loomiseks ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (IACS) loomiseks vastavalt ELi ühises seisukohas (AD 27/16 CONF-ME 13) sätestatud sulgemiskriteeriumidele.

EL võtab teadmiseks, et kava kohaselt on Montenegrol hiljemalt ühinemiskuupäevaks täielikult toimiv makseasutus ja IACS. Rakenduskavas on Montenegro välja töötanud üksikasjaliku strateegia, milles on selgelt välja toodud kõik ülesanded ja tegevused, mis tuleb täita ja lõpule viia enne ühinemist. Selle kava toetamiseks on võetud kindel kohustus pidevalt tugevdada oma haldussuutlikkust, kusjuures eelarvevajadused on selgelt kindlaks määratud. EL jälgib meetmeid, mida Montenegro võtab rakenduskava järgimiseks ja selle ajakavast kinnipidamiseks.

EL võtab teadmiseks, et on loodud ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (IACS) elemente. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 täielikuks järgimiseks on vaja süsteemi veelgi täiustada ja lisada uusi elemente. Montenegro maatükkide identifitseerimise süsteemi (LPIS), mida hakati arendama 2018. aastal, arendatakse edasi, ajakohastades seda ja hankides uusi digitaalseid ortofotokaarte kogu territooriumi jaoks. EL tuletab meelde, et vastavalt rakenduskavale on ühinemise ajaks loodud pinnaseiresüsteem.

EL tunnustab Montenegro saavutusi põllumajanduse ja maaelu arendamiseks mõeldud ühinemiseelse abi ELi rahastamisvahendi (IPARD) rakendamisel, mida on riigis tehtud alates 2018. aastast, ning innustab Montenegrot seda edasi viima, et tagada ühinemisel vajalik haldussuutlikkus ELi maaelu arengu poliitika rakendamiseks. EL rõhutab, et ELi nõuete täielik rakendamine selles valdkonnas ja kontrollisuutlikkus on eeltingimus selliste maaelu arengu meetmete kohaldamiseks, millele on võimalik ühinemise järel saada ELi toetust.

Samuti märgib EL, et Montenegro on teinud piisavaid edusamme makseasutuse ja IACSi, sealhulgas maatükkide identifitseerimise süsteemi loomisel ning et Montenegro on täielikult pühendunud kõigi meetmete võtmisele, et tagada ühinemise kuupäevaks täielikult toimiv makseasutus ja IACS. EL ootab Montenegrolt jätkuvaid jõupingutusi tagamaks, et ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) valdkonna kulude haldus- ja kontrollisüsteemid oleksid hiljemalt Montenegro ELiga ühinemise kuupäevaks täielikult toimivad, millega tagatakse, et maksed jõuavad ainult õigustatud toetusesaajateni.

EL märgib, et ta jälgib eelseisval perioodil seoses eespool nimetatuga tähelepanelikult Montenegro edusamme ja võib teha ettepaneku lisada ühinemislepingusse asjakohased kaitsemeetmed, et kaitsta ELi finantshuve.

EL võtab teadmiseks Montenegro kinnituse, et tal ei teki probleeme seoses eelarve jagatud täitmise süsteemi kohaldamise ega riiklikku ladustamist ja eelarvedistsipliini käsitlevate ELi nõuete täitmisega.

EL võtab teadmiseks Montenegro esitatud teabe **põllumajandusliku kestlikkuse andmevõrgu (FSDN)** kohta. Jätkatakse õigusaktide täiendavat ajakohastamist, et viia need kooskõlla määrusega (EL) 2023/2674 ja komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2024/2746. EL võtab teadmiseks, et FSDNi süsteemi eest vastutab põllumajandus-, metsandus- ja veemajandusministeerium (MAFWM) oma majandusanalüüsi ja turuküsimuste osakonna kaudu, kusjuures andmeid koguvad teabeleviteenistused. EL võtab teadmiseks, et süsteemi arendatakse edasi, sealhulgas laiendatakse seda nii, et see hõlmaks keskkonna- ja sotsiaalandmeid kooskõlas ELi *acquis*'ga.

EL võtab teadmiseks Montenegro esitatud teabe **kaubandusmehhanismide ja turukorraldusmeetmete** rakendamise kohta, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1308/2013. EL märgib, et neid meetmeid käsitlevat *acquis*'d hakatakse Montenegro suhtes kohaldama ELiga ühinemise kuupäeval, ning rõhutab, et on oluline, et Montenegro tagaks kõnealuse valdkonna *acquis*' rakendamiseks ja järgimise tagamiseks vajalike haldusstruktuuride olemasolu.

EL rõhutab, et Montenegrolt oodatakse, et ta viib oma õigusaktid põllumajanduslike toiduainete tarneahelat käsitleva ELi *acquis*'ga vastavusse nii, et riik oleks hiljemalt ühinemiskuupäevaks võtnud oma õigusesse täielikult üle direktiivi (EL) 2019/633, mis käsitleb ebaausaid kaubandustavasid. Selleks on vaja vastu võtta õigusaktid, millega tagatakse tarnijatele vähemalt direktiivis sätestatud minimaalne kaitsetase, ning määrata pädev nõuete täitmise eest vastutav asutus (või pädevad asutused), kellel on direktiivis sätestatud volitused, täpsemalt võtta vastu ja uurida kaebusi (sealhulgas võimaldades konfidentsiaalsust), tegutseda *ex officio*, nõuda teavet, korraldada kontrollid, anda korraldus rikkumiste lõpetamiseks ning määrata mõjusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi. Montenegro peaks tagama ka koostöö asjaomaste teiste ELi ametiasutustega ELi liikmesriikides, jõustades ebaausate kaubandustavade direktiivi, korraldama tarnijatele ja ostjatele teadlikkuse suurendamise tegevusi ning kehtestama järelevalve- ja aruandluskorra, et raamistik oleks täielikult toimiv liikmesuse esimesest päevast.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse saada õigus kohaldada **kaitsemeetmeid** pärast ELiga ühinemist tekkida võivate tõsiste turumoonutuste korral. EL leiab, et seda küsimust tuleks käsitleda samamoodi nagu 2013. aasta laienemise puhul (Horvaatia ühinemisakti artikkel 37).

EL võtab teadmiseks, et Montenegro loob ühinemiskuupäevaks õigusliku aluse **riigiabi** reeglite kohaldamiseks põllumajanduse valdkonnas ja süsteemi Euroopa Komisjonile riigiabi kohta aruannete esitamiseks kooskõlas ELi *acquis*'ga. EL rõhutab, et kõik põllumajanduse valdkonnas kohaldatavad riigiabi meetmed tuleb ühinemise ajaks *acquis*'ga vastavusse viia.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro taotleb võimalust jätkata enne ühinemist jõustatud abi andmist ühinemise kuupäeval algava kolme aasta pikkuse üleminekuperioodi jooksul, käsitledes kõnealust abi olemasoleva abina Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 1 tähenduses. Montenegro on välja toonud kaks riigiabikava toorpiima tootmiseks ja piima töötlemiseks põllumajandusettevõttes.

ELi arvates tuleb selleks, et liigitada abi ühinemise ajal olemasolevaks abiks nõukogu määruse (EL) 2015/1589 artikli 1 punkti b tähenduses ning et saada kõikehõlmav ülevaade Montenegros kohaldatavast riigiabist, ühinemisaktis sätestada, et Montenegro edastab enne ühinemiskuupäeva üksikasjaliku teabe kõikide selliste riigiabi meetmete kohta, mida tuleks käsitleda olemasoleva abina. Lisaks leiab EL, et ühinemisakti põllumajandust käsitlevasse peatükki tuleks lisada järgmine eriklausel ELi toimimise lepingu artiklitega 107 ja 108 hõlmatud abi kohta.

Ilma et see mõjutaks ELi toimimise lepingu artiklis 108 sätestatud olemasolevat abi käsitlevaid menetlusi, loetakse ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 1 tähenduses olemasolevaks abiks abikavasid ja individuaalset abi, mida antakse ELi toimimise lepingu I lisas loetletud toodete (välja arvatud kalasaadused ja -tooted) tootmise, töötlemise või turustamisega seotud tegevuse jaoks ning mis on uues liikmesriigis jõustatud enne ühinemiskuupäeva ja mida endiselt kohaldatakse pärast nimetatud kuupäeva, arvestades järgmisi tingimusi:

- abimeetmetest tuleb komisjonile teatada enne ühinemiskuupäeva. Kõnealune teade peab sisaldama teavet iga meetme õigusliku aluse kohta;
- olemasolevad abimeetmed ja abi andmise või muutmise kavad, millest on komisjonile teatatud enne ühinemiskuupäeva, loetakse ühinemiskuupäeval teatatuks. Komisjon avaldab selliste abimeetmete loetelu;
- neid abimeetmeid käsitatakse ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 1 tähenduses olemasoleva abina alates ühinemiskuupäevast kuni kolmanda aasta lõpuni.

Vajaduse korral peab Montenegro hiljemalt kolmanda ühinemiskuupäevale järgneva aasta lõpuks neid abimeetmeid muutma, et täita komisjoni kohaldatavaid suuniseid. Pärast seda kuupäeva käsitletakse igasugust nimetatud suunistega kokkusobimatut abi uue abina.

EL märgib, et ELi toimimise lepingu artikli 108 alusel kontrollib komisjon liikmesriikides pidevalt kõiki olemasoleva abi süsteeme ning võib igal ajal soovitada sobivaid meetmeid, mis on vajalikud siseturu järkjärguliseks arenguks või toimimiseks. Kui komisjon leiab pärast teavitamist ja märkuste esitamist, et olemasolev abi ei sobi siseturuga kokku või et sellist abi väärkasutatakse, siis otsustab komisjon, et asjaomane riik peab kõnealuse abi andmise lõpetama või seda muutma määratud tähtaja jooksul. Kui komisjoni otsust ei täideta, saadetakse asi otse Euroopa Liidu Kohtusse.

EL märgib, et Montenegro poolt ühinemiskuupäeval hoitavate **põllumajandustoodete varude** küsimust tuleb käsitleda kahest erinevast aspektist:

- riigivarude ülevõtmine ELi poolt ning
- vabas ringluses olevate varude käsitlemine, eelkõige juhul, kui need varud on suuremad kui tavapärased säilitusvarud.

Lisaks märgib EL, et sarnaselt varasematele ühinemistele tuleks riigi julgeolekuvarud sellest protsessist kõrvale jätta, arvestades asjaolu, et need võib pärast ühinemist säilitada.

EL leiab, et ta peaks ühinemiskuupäeval hoitavad ja Montenegro turutoetuspoliitikast tulenevad riigivarud üle võtma hinnaga, mis tuleneb komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 906/2014 (millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 riikliku sekkumise kulude osas) artikli 3 lõike 1 punkti e kohaldamisest. Montenegro riigivarud peaksid selleks kvalifitseeruma üksnes tingimusel, et asjaomase toote puhul toimub ühinemisel riiklik sekkumine ELis ning kõnealused varud vastavad ELi asjaomastele sekkumisnõuetele.

EL leiab, et Montenegro peaks kõikide era- ja riigivarude eest, mis on ühinemiskuupäeval Montenegros vabas ringluses ja ületavad koguse, mida saab käsitada tavapärase säilitusvaruna, tegema vastava makse ELi eelarvesse. Makse summa määratakse kindlaks selliselt, et see kajastaks kulusid, mis on seotud ülemääraste varude mõjuga põllumajandustoodete turgudele. Lisaks on EL seisukohal, et iga toote puhul tuleks kindlaks määrata ülemääraste varude tase, võttes arvesse iga toote omadusi ning asjaomaseid turge, samuti toote suhtes kohaldatavaid ELi õigusakte. EL leiab, et komisjonile tuleks anda volitused eespool kirjeldatud menetluste rakendamiseks ja kohaldamiseks.

EL rõhutab seoses **spekulatiivsete tehingutega**, et võimalike turuhäiretega, mille põhjuseks on enne ja pärast ühinemist valitsevaid erinevaid kauplemistingimusi ära kasutavatest kuritarvituslikest toimingutest tulenevad moonutused kauplemisel, tuleks tegeleda ennetaval viisil, võttes asjakohaseid meetmeid soovitavalt enne ühinemist.

EL on arvamusel, et seda küsimust tuleks käsitleda üleminekumeetmete erisätete abil, eelkõige selliste, millega nähakse ette reeglid ühinemisel pooleliolevate impordi- ja eksporditehingute jaoks ning ülemääraste varude omanike maksustamise jaoks, või asjakohasel juhul teatavate sektoritega seoses vastu võetud samalaadsete üleminekumeetmete abil.

ÜPP – sekkumisviisid (otsetoetused, sektoripõhised sekkumised, maaelu areng)

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse seoses otsetoetuste rahastamispaketiga.

EL rõhutab, et Montenegro eraldised **otsetoetusteks**, samuti **sektoripõhisteks sekkumisteks ja maaelu arenguks** moodustavad osa Montenegro üldistest eelarveelementidest ning neid käsitletakse ELi *acquis*' 33. peatüki raames, kusjuures vajaduse korral nähakse ette täiendav üleminekukord.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro eeldab, et teatavate sekkumisviiside jaoks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 88 lõikega 1 ja VII lisaga eraldatav ELi igaaastane finantsabi arvutatakse aastate 2014–2024 järgmiste andmete põhjal:

- a) LPISis viinamarjaistandustena registreeritud pindala sel kuupäeval, mil Montenegro ühineb ELiga;
- b) 2024. aasta põllumajandusloenduse andmed veiniviinamarjasortide istanduste pindala kohta;
- c) veinitoodang turustusaasta kohta.

EL rõhutab, et Montenegro eraldised **sektoripõhisteks sekkumisteks veinisektoris** moodustavad osa Montenegro üldistest eelarveelementidest ning neid käsitletakse ELi *acquis*' 33. peatüki raames.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse saada üleminekuperiood, et saavutada määruse (EL) 2021/2115 artikli 31 kohastele kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavadele Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) eraldatava kogutoetuse minimaalne osalus, milleni järkjärgult jõudmiseks on välja pakutud järgmine ajakava:

- 10 % ühinemisaastal,
- 15 % aasta pärast ühinemist,
- 20 % kaks aastat pärast ühinemist,
- 25 % kolm aastat pärast ühinemist.

EL peab seda taotlust vastuvõetavaks, kuid rõhutab, et lõplik rakendusviis Montenegro ühinemisel võidakse 2027. aasta järgse ÜPP üle peetava arutelu tulemuste põhjal läbi vaadata.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse saada üleminekuperiood, et rakendada määruse (EL) 2021/2115 artiklit 96, mis puudutab tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetuse 13 % ülemmäära, võimaldades kolmel ühinemisjärgsel aastal eraldada kuni 30 % kogusummast.

EL peab seda taotlust vastuvõetavaks, kuid rõhutab, et lõplik rakendusviis Montenegro ühinemisel võidakse 2027. aasta järgse ÜPP üle peetava arutelu tulemuste põhjal läbi vaadata.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse, et minimaalne osalus, mis EAFRD koguosalusest reserveeritakse programmi **LEADER** jaoks, oleks 3 %, mitte 5 %, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artiklis 92.

EL peab seda taotlust vastuvõetavaks, kuid rõhutab, et lõplik rakendusviis Montenegro ühinemisel võidakse 2027. aasta järgse ÜPP üle peetava arutelu tulemuste põhjal läbi vaadata.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotlused saada alltoodud ajakava kohased ülemineku perioodid, et kehtestada järk-järgult määruse (EL) 2021/2115 artiklite 12 ja 13 kohased tingimuslikkuse reeglid, mis käsitlevad III lisas loetletud kohustuslikke majandamisnõudeid (KMN 1, 2, 3 ja 4) ning maa head põllumajandus- ja keskkonnaseisundit (HPK 2 ja 8), seoses nõuetega, mida põllumajandustootjad peavad täitma, et saada õigus otsetoetustele kooskõlas tingimuslikkuse reeglitega:

- HPK 2 kohased nõuded (märg- ja turbaalade kaitse) üks aasta pärast ühinemiskuupäeva;
- HPK 8 kohased nõuded (tootmisega mitteseotud alade või maastikuelementide all asuva põllumajandusmaa minimaalne osakaal) üks aasta pärast ühinemiskuupäeva;
- KMN 1, 2, 3 ja 4 kohased nõuded (vee, elurikkuse ja maastikuga seotud keskkond ja kliimamuutused) kolm aastat pärast ühinemiskuupäeva. See ei mõjuta asjaomaste õigusnormidega seotud kohustuste ELi *acquis*'ga vastavusse viimist.

EL peab järkjärgulise kohaldamise põhimõtet vastuvõetavaks, kuna see lihtsustaks tingimuslikkuse kehtestamist Montenegros ning taotletud ülemineku periood ei ületa kolme aastat. EL rõhutab, et lõplikud rakendusviisid Montenegro ühinemisel võidakse 2027. aasta järgse ÜPP üle peetava arutelu tulemuste põhjal läbi vaadata.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse määrata oma territooriumil **looduslikust (ja muust) eripärast tingitud piirangutega alad**, tuginedes 2017. aasta uuringule „Study of areas with natural constraints in agriculture and calculation design (Preparation of Calculation)“ („Looduslikust eripärast tingitud piirangutega alad põllumajanduses ja arvutusmudel (ettevalmistus arvutamiseks)“).

EL peab seda taotlust vastuvõetavaks.

Ühine turukorraldus

EL võtab teadmiseks, et Montenegro teeb jätkuvalt edusamme oma õigusaktide vastavusse viimisel ühist turukorraldust käsitleva *acquis*'ga kõigis sektorites, sealhulgas veini-, oliiviõli-, mee- ja turustamisstandardite valdkonnas. Veinisektoris on peagi valmimas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 145 kohane elektrooniline istandusregister ning on tehtud edusamme veinide sertifitseerimisel kaitstud päritolunimetuse / kaitstud geograafilise tähise süsteemi alusel. On tehtud edusamme hinnaaruandluse ja kaubandusmehhanismide täiustamisel ning EL võtab teadmiseks, et Montenegro jätkab oma õigusaktide vastavusseviimist muudes valdkondades, nagu tootjaorganisatsioonid ja tootmisharudevahelised organisatsioonid, koolide kava ja rümpade klassifitseerimine. EL rõhutab, et on oluline saavutada ühinemiskuupäevaks täielik vastavus määrusele (EL) nr 1308/2013 ning tagada haldussuutlikkus selle rakendamiseks ja täitmise tagamiseks.

EL märgib, et Montenegrol on alates ühinemiskuupäevast võimalus kasutada ELi rahalisi vahendeid koolide kava jaoks, mille eesmärk on parandada põllumajandustoodete jaotamist ja laste toitumisharjumusi.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse lisada toode nimetusega „**kajmak**“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 VII lisa III osasse. EL peab seda taotlust vastuvõetavaks.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse, et tal lubatakse lisada oma **viinamarjakasvatuspäirkonnad** Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 VII lisa I liitesse. EL rõhutab, et liigitamine ELi viinamarjakasvatuspäirkondade hulka peab toimuma objektiivsete andmete ja kriteeriumite alusel enne ühinemist, et tagada Montenegro veiniproduktide jaoks õiguskindlus seoses rikastamise ja hapetustamise protsessidega.

EL tunnistab, et Montenegro on kõikide oma peamiste viinamarjakasvatuspäirkondade kohta esitanud üksikasjalikud kartograafilised andmed (üksikasjaliku kaardi), mis hõlmavad täielikke klimatoloogilisi andmeid, igakuist keskmist temperatuuri, võimalikke biokliimatilisi näitajaid, viinamarjaistanduste kõrgust merepinnast ja nende laiuskraade, viinamarjavirde suhkru- ja happesisaldust ning väikseimat naturaalselt alkoholisaldust vähemalt kümne aasta pikkuse ajavahemiku jooksul. Taotlus põhineb geograafiliste veiniproduktimispiirkondade vöönditeks jaotamise objektiivsel ja teaduslikult hästi tõestatud hindamisel, võttes arvesse pinnast, kliimat ja muid geograafilisest piirkonnast tulenevate eriomadustega seotud tegureid, nagu muld, kliima, maastik, elurikkus ning nende koostoime viinamarjaistandustes ja veiniproduktimisel järgitavate tavadega.

EL märgib, et Montenegro esitatud teabe alusel võib Montenegro taotlust, et tema viinamarjakasvatusalad lubatakse lisada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 VII lisa I liitesse, pidada vastuvõetavaks järgmiselt:

viinamarjakasvatusevöönd B:

- Montenegros viinamarjakasvatusalad Nudo piirkonnas;

viinamarjakasvatusevõõnd CII:

- Montenegros viinamarjakasvatusalad järgmistes alampiirkondades:

Crnogorski basen Skadarskog jezera piirkonnas Crmnica, Podgorički, Bjelopavlići, Riječka nahija, Katunska nahija, Kuči, Piperi;

Crnogorsko primorje piirkonnas Ulcinj, Boka Kotorska ja Bar-Budva.

EL rõhutab, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 VII lisa I liites on loetletud ainult need liikmesriikide viinamarjakasvatusevõõndid, kus toimub kaubanduslik veiniproduktide tootmine.

EL võtab teadmiseks Montenegro poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 81 ja artikli 120 lõike 2 punkti b kohaldamise eesmärgil liigitatud **veiniviinamarjasortide** loetelu. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2018/273 artikli 50 lõike 1 punkti g kohaselt teatavad liikmesriigid komisjonile veiniviinamarjasordid, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 1308/2013 artiklit 81 ja artikli 120 lõike 2 punkti b. Vastavalt määruse (EL) 2018/273 artikli 51 lõikele 2 avaldab komisjon Montenegro liigitatud veiniviinamarjasortide loetelu.

EL võtab teadmiseks Montenegro kavatsuse taotleda kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2019/33 ja komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2019/34 kaitset järgmistele kaitstud päritolunimetustele või kaitstud geograafilistele tähistele **veinide traditsioonilistele nimetustele**:

- „arhivsko vino“ (aastakäiguvein),
- „rezervisano“ (reservvein),
- „probirna berba“ (valikkorje).

EL kutsub Montenegrot üles esitama komisjonile taotluse komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/33 III peatükis sätestatud tingimustele vastavate traditsiooniliste nimetuste kaitsmiseks vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) 2019/34 artiklile 21.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro ootab muudatuste tegemist komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/33 IV lisas seoses riigi nimega vastavalt Montenegro riigistaatuse muutumisele 21. mail 2006.

Kvaliteedipoliitika

EL võtab teadmiseks, et Montenegro jätkab oma õigusaktide vastavusse viimist selle valdkonna *acquis*'ga. Samuti võtab EL teadmiseks, et Montenegro on vastu võtnud riiklikud normid nimetuste registreerimiseks päritolunimetuse, geograafilise tähise või garanteeritud traditsioonilise tootena või põllumajandustoodete vabatahtlike kvaliteedimõistetena. Praegu on riigi tasandil kaitstud 12 põllumajandusnimetust. Riiklik sertifitseerimisasutus Monteorganica akrediteeriti 2024. aasta mais kooskõlas standardiga MEST EN ISO/IEC 17065:2020. Montenegro jätkab tegevust, mille eesmärk on õigusaktide täielik vastavusse viimine ning nende järgimise tagamise ja kontrolli edasine tugevdamine geograafiliste tähiste kaitse valdkonnas.

EL võtab teadmiseks Montenegro taotluse, et tal lubataks lisada veinisektoris Montenegro riikliku menetluse kohaselt kaitstud **päritolunimetused ja geograafilised tähised** ning kanda need ka Euroopa Komisjoni elektroonilisse registrisse (e-Ambrosia) kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1143 artikliga 22 järgmiselt: KGT „Crnogorski basen Skadarskog jezera“, KPN „Crmnica“, KPN „Podgorički allpiirkond“, KPN „Bjelopavlići“, KPN „Riječka nahija“, KPN „Katunska nahija“, KPN „Kuči“, KPN „Piperi“, KGT „Crnogorsko primorje“, KPN „Ulcinj“, KPN „Boka Kotorska“, KPN „Bar-Budva“ ja KPN „Nudo“.

EL palub Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1143 kohase registreerimisprotsessi lõpule viia.

EL kutsub Montenegrot üles esitama taotlusi Montenegros juba kaitstud veini päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste registreerimiseks kaitstud päritolunimetuste ja kaitstud geograafiliste tähistena Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1143 alusel. Montenegro võib esitada taotlusi vastavalt artikli 14 lõikele 2 hiljemalt ühinemiskuupäeval.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro täpsustab enne ühinemist, milliseid traditsioonilisi nimetusi iga kaitstud päritolunimetuse puhul kasutatakse.

EL rõhutab, et kooskõlas määruse (EL) 2024/1143 artiklis 92 sätestatud menetlusega võib Montenegro ELiga ühinemise kuupäeval kehtivate geograafiliste tähiste ja päritolunimetuste riiklik kaitse jätkuda 12 kuud alates nimetatud kuupäevast. Hiljemalt 12 kuud pärast ELiga ühinemise kuupäeva võib Montenegro esitada kõnealused riiklikult kaitstud geograafilised tähised ja päritolunimetused ELi tasandil registreerimiseks. Kui registreerimistaotlus edastatakse komisjonile eespool nimetatud ajavahemiku lõpuks, lõpeb selline riiklik kaitse registreerimisotsuse tegemise kuupäeval (või taotluse tagasilükkamise korral kõigi õiguskaitselahendite ammendumisel). Kui nimetus ei ole liidu tasandil registreeritud, vastutab sellise riikliku kaitse tagajärgede eest üksnes Montenegro. EL rõhutab, et Montenegro peab tagama ELi tasandil registreeritud geograafiliste tähiste, päritolunimetuste ja garanteeritud traditsiooniliste toodete kaitse alates ELiga ühinemise kuupäevast.

Mahepõllumajandus

EL võtab teadmiseks, et Montenegro on jätkanud mahepõllumajanduse valdkonnas oma õigusaktide *acquis*'ga vastavusse viimist ning viinud need vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/848. Monteorganica teostab mahepõllumajanduses kontrolli ja sertifitseerimist vastavalt standardi MEST EN ISO/IEC 17065:2020 nõuetele. Lisaks on mahepõllumajandusliku tootmise analüüside tegemiseks antud akrediteering kahele laborile. EL rõhutab, et Montenegro ELiga ühinemise ajaks on tähtis tagada mahepõllumajanduses tõhusa kontrollisüsteemi olemasolu, sealhulgas pädeva asutuse tehtav järelevalve.

* * *

Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades märgib EL, et praeguses etapis ei ole käesolevat peatükki käsitlevad täiendavad läbirääkimised vajalikud.

EL rõhutab, et pöörab erilist tähelepanu kõikide eespool nimetatud konkreetsete küsimuste seirele, et tagada Montenegro haldussuutlikkuse edasine tugevdamine, riigi võime rakendada käesoleva peatüki *acquis*'d ja tagada selle järgimine, eelkõige seoses makseasutuse, IACSi, ühise turukorralduse ja kõigi ÜPP sekkumistega. EL rõhutab jätkuvate ja püsivate jõupingutuste tähtsust, mis on vajalikud, et saavutada ühinemise ajaks täielik vastavus. Erilist tähelepanu tuleb pöörata käesoleva peatüki ja läbirääkimiste teiste peatükkide vahelistele seostele. Montenegro õigusaktide vastavust *acquis*'le ja suutlikkust *acquis*'d rakendada saab lõplikult hinnata alles läbirääkimiste hilisemas etapis. Lisaks kogu teabele, mida EL võib nõuda läbirääkimiste pidamiseks käesoleva peatüki üle ja mis tuleb esitada konverentsile, kutsub EL Montenegrot üles esitama stabiliseerimis- ja assotsiatsiooninõukogule korrapäraselt üksikasjalikku kirjalikku teavet *acquis*' rakendamisel tehtud edusammude kohta.

Kõiki eeltoodud kaalutlusi silmas pidades pöördub EL vajaduse korral sobival ajal käesoleva peatüki juurde tagasi.

EL märgib, et Montenegro kiidab oma läbirääkimiseseisukohtades AD 2/16 CONF-ME 2 ja AD 19/25 CONF-ME 6 heaks 11. peatüki alla kuuluva *acquis*' 2025. aasta 1. septembri seisuga. Peale selle märgib EL, et Montenegro kinnitab, et jätkab oma õigusaktide *acquis*'ga vastavusse viimise protsessi ning on Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevaks valmis *acquis*'d rakendama, kuid esitab samal ajal mitu taotlust üleminekumeetmete ja erandite kohaldamiseks.

Lisaks tuletab EL meelde, et ajavahemikul 1. septembrist 2025 kuni ühinemiskuupäevani võidakse käesoleva peatüki puhul vastu võtta uusi liidu õigusakte.

**KAVAND: EUROOPA LIIDU ÜHISEST SEISUKOHAST TULENEVAD ÕIGUSLIKUD
MUUDATUSED**

**Akt Montenegro Vabariigi ühinemistingimuste ning Euroopa Liidu lepingus, Euroopa Liidu
toimimise lepingus ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingus tehtavate
muudatuste kohta**

ARTIKKEL [XX]

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega ja komisjoni ettepaneku põhjal võtta pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist vastu käesoleva akti ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevate sätete kohandusi, mis võivad liidu normide muutmise, sealhulgas uute normide vastuvõtmise tõttu vajalikuks osutada. Selliseid kohandusi võib teha enne ühinemiskuupäeva.

ARTIKKEL [XX]

Kui on vaja üleminekumeetmeid, et hõlbustada Montenegro üleminekut praeguselt korralt ühise põllumajanduspoliitika kohaldamisest tulenevale korrale vastavalt käesolevas aktis sätestatud tingimustele, võtab need meetmed vastu komisjon, järgides menetlust, millele on osutatud nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EÜ) nr 1308/2013 (millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007)¹ artikli 229 lõikes 2, koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) nr 182/2011 (millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes)² artikliga 5 või kohaldavates õigusaktides kindlaksmääratud asjakohast menetlust. Käesolevas artiklis osutatud üleminekumeetmeid võidakse vastu võtta ja kohaldada kolme ühinemisejärgse aasta jooksul. Nõukogu võib ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendiga konsulteerimist seda tähtaega pikendada.

¹ ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.

² ELT L 55, 28.2.2011, lk 13.

Esimeses lõigus osutatud üleminekumeetmed võib vajaduse korral vastu võtta ka enne ühinemiskuupäeva. Need meetmed võtab komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega vastu nõukogu, või kui need mõjutavad algselt komisjoni vastu võetud õigusakte, võtab need vastu komisjon, järgides kõnealuste õigusaktide vastuvõtmiseks nõutavaid menetlusi.

Ühinemisakti artiklis [xx] osutatud loetelu: institutsioonide poolt vastu võetud õigusaktide kohandused

[X.] PÕLLUMAJANDUS

32013R1308: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854)

(a) VII lisa muudetakse järgmiselt:

a. III osa punkti 2 lisatakse järgmine tekst:

„xvii) kajmak;“

b. I liidet muudetakse järgmiselt:

i. punkti 2 lisatakse järgmine tekst:

„i) Montenegros viinamarjakasvatusalad Nudo piirkonnas.“;

ii. punkti 4 lisatakse järgmine tekst:

„h) Montenegros viinamarjakasvatusalad järgmistes alampiirkondades:

- Crnogorski basen Skadarskog jezera piirkonnas Crmnica, Podgorički, Bjelopavlići, Riječka nahija, Katunska nahija, Kuči, Piperi;
- Crnogorsko primorje piirkonnas Ulcinj, Boka Kotorska ja Bar-Budva.“

32021R2115: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus

(EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1–186)

(a) Artiklisse 92 lisatakse järgmine lõige:

„3. Montenegro puhul vähemalt 3 % XI lisas sätestatud EAFRD koguosalusest ÜPP strateegiakavas reserveeritakse programmi LEADER jaoks.

Kogu Montenegro ÜPP strateegiakava perioodil ei tohi maaelu arengu, välja arvatud programmi LEADER jaoks ette nähtud EAFRD kogukulud, mis on kooskõlas artikli 112 lõike 2 punktiga a kindlaks määratud rahastamiskavas, ületada 97 % XI lisas sätestatud EAFRD koguosalusest ÜPP strateegiakavas. Kui komisjon on selle rahalise ülemmäära kooskõlas artikliga 118 või 119 heaks kiitnud, käsitatakse seda liidu õiguses kehtestatud ülemmäärana.“

(b) Artikli 96 lõikesse 2 lisatakse järgmine lõik:

„Montenegro puhul ja ühinemisele järgneval kolmel esimesel taotlusaastal* on ülemmäär 30 % IX lisas Montenegrole ette nähtud summast.“

**Olenevalt täpsest ühinemiskuupäevast tuleb taotlusaastad lõplikus tekstis kindlaks määrata.*

(c) Artiklisse 97 lisatakse järgmine lõige:

„1a. Erandina lõikest 1 reserveeritakse IX lisas Montenegrole ette nähtud eraldistest III jaotise II peatüki 2. jao 4. alajaos osutatud ökokavadele järgmine protsent:

- vähemalt 10 % Montenegro ühinemise kalendriaastaks ette nähtud eraldisest;
- vähemalt 15 % eraldisest esimesel kalendriaastal, mis järgneb Montenegro ühinemise kalendriaastale;
- vähemalt 20 % eraldisest teisel kalendriaastal, mis järgneb Montenegro ühinemise kalendriaastale.“

(d) Artikli 118 lõikesse 1 lisatakse järgmine lõik:

„Montenegro esitab komisjonile ÜPP strateegiakava ettepaneku koos artiklis 107 osutatud sisuga hiljemalt [pp.kk.aa].“

(e) III lisa muudetakse järgmiselt:

a. kandesse „HPK 2“ lisatakse järgmine joonealune märkus:

„1a. Montenegro võib oma ÜPP strateegiakavas ette näha, et seda HPKd kohaldatakse alles alates ühinemisaastale järgnevast taotlusaastast*. Sellisel juhul näitab Montenegro, et viivitus on vajalik juhtimissüsteemi sisseseadmiseks vastavalt üksikasjalikule planeerimisele.“;

- b. kannetesse „KMN 1“, „KMN 2“, „KMN 3“ ja „KMN 4“ lisatakse järgmine joonealune märkus:

„1a. Montenegro võib oma ÜPP strateegiakavas ette näha, et seda KMNi kohaldatakse alles alates ühinemisaastale järgnevast kolmandast taotlusaastast*. Sellisel juhul näitab Montenegro, et viivitus on vajalik juhtimissüsteemi sisseseadmiseks vastavalt üksikasjalikule planeerimisele.“;

- c. kandesse „HPK 8“ lisatakse järgmine joonealune märkus:

„1a. Montenegro võib oma ÜPP strateegiakavas ette näha, et seda HPKd kohaldatakse alles alates ühinemisaastale järgnevast taotlusaastast*. Sellisel juhul näitab Montenegro, et viivitus on vajalik juhtimissüsteemi sisseseadmiseks vastavalt üksikasjalikule planeerimisele.“

**Olenevalt täpsest ühinemiskuupäevast tuleb taotlusaasta lõplikus tekstis kindlaks määrata.*

Ühinemisakti artiklis [XX] osutatud loetelu: muud alalised sätted

[X.] PÕLLUMAJANDUS

a) Euroopa Liidu toimimise leping, kolmas osa, III jaotis – põllumajandus ja kalandus

1. Liit võtab Montenegro poolt ühinemiskuupäeval hoitavad ja riigi turutoetuspoliitikast tulenevad riigivarud üle hinnaga, mis tuleneb komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 906/2014 (millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 riikliku sekkumise kulude osas)³ artikli 3 lõike 1 punkti e kohaldamisest. Nimetatud varud võetakse üle ainult tingimusel, et kõnesolevate toodete puhul toimub ühinemiskuupäeval riiklik sekkumine liidus ja et varud vastavad liidu sekkumismõuetele.
2. Kõikide varude (nii era- kui ka riigivarud) eest, mis on ühinemiskuupäeval Montenegros vabas ringluses ja ületavad koguse, mida saab käsitada tavapärase säilitusvaruna, teeb Montenegro vastava makse ELi eelarvesse.

Makse summa määratakse kindlaks selliselt, et see kajastaks kulusid, mis on seotud ülemääraste varude mõjuga põllumajandustoodete turgudele.

Iga toote puhul tuleks kindlaks määrata ülemääraste varude tase, võttes arvesse iga toote omadusi ja asjaomaseid turge, samuti toote suhtes kohaldatavaid ELi õigusakte.

³ ELT L 255, 28.8.2014, lk 1–17 ja ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607.

3. Lõikes 1 osutatud varud arvatakse maha kogusest, mis ületab tavapärast säilitusvaru.
 4. Komisjon rakendab ja kohaldab lõigetes 1–3 kirjeldatud korda Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määruse (EL) 2021/2116 (mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret)⁴ artiklis 103 sätestatud menetluse kohaselt või asjakohasel juhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1308/2013 (millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007)⁵ artiklites 19 ja 20 osutatud menetluste või kohaldatavates õigusaktides kindlaks määratud asjakohase komiteemenetluse kohaselt.
- b) **Euroopa Liidu toimimise leping, kolmas osa, VII jaotis, 1. peatükk – konkurentsieskirjad**

Ilma et see mõjutaks ELi toimimise lepingu artiklis 108 sätestatud olemasolevat abi käsitlevaid menetlusi, loetakse ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 1 tähenduses olemasolevaks abiks abikavasid ja individuaalset abi, mida antakse ELi toimimise lepingu I lisas loetletud toodete (välja arvatud kalasaadused ja -tooted) tootmise ja nendega kauplemisega seotud tegevuse jaoks ning mis on uues liikmesriigis jõustatud enne ühinemiskuupäeva ja mida endiselt kohaldatakse pärast nimetatud kuupäeva, arvestades järgmist tingimust:

- abimeetmetest tuleb komisjonile teatada enne ühinemiskuupäeva. Kõnealune teade peab sisaldama teavet iga meetme õigusliku aluse kohta; olemasolevad abimeetmed ja abi andmise või muutmise kavad, millest on komisjonile teatatud enne ühinemiskuupäeva, loetakse ühinemiskuupäeval teatatuks. Komisjon avaldab selliste abimeetmete loetelu.

⁴ ELT L 435, 6.12.2021, lk 187–261.

⁵ ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.

Neid abimeetmeid käsitatakse ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 1 tähenduses olemasoleva abina kolme aasta jooksul pärast ühinemiskuupäeva.

Vajaduse korral peab Montenegro hiljemalt kolmanda ühinemiskuupäevale järgneva aasta lõpuks neid abimeetmeid muutma, et täita komisjoni kohaldatavaid suuniseid. Pärast seda kuupäeva käsitletakse igasugust nimetatud suunistega kokkusobimatut abi uue abina.

Ühinemisakti artiklis [] osutatud loetelu: üleminekumeetmed

[X.] PÕLLUMAJANDUS

32024R1143: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1143, milles käsitletakse veinile, piiritusjookidele ja põllumajandustoodetele antavaid geograafilisi tähiseid ning põllumajandustoodete garanteeritud traditsioonilisi tooteid ja vabatahtlikke kvaliteedimõisteid ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2019/787 ja (EL) 2019/1753 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1151/2012 (ELT L, 2024/1143, 23.4.2024, lk 66)

Artiklisse 92 lisatakse järgmine lõige:

„3. Uue ühineva liikmesriigi puhul lõpeb tema ühinemiskuupäeval kehtiv geograafiliste tähiste riiklik kaitse [üks aasta pärast ühinemisakti jõustumist].

Kuni esimeses lõigus osutatud kuupäevani on uuel ühineval liikmesriigil lubatud esitada komisjonile ilma käesoleva määruse artiklit 10 kohaldamata taotlusi kõigi riikliku õiguse alusel juba kaitstud geograafiliste tähiste registreerimiseks.

Kui komisjonile esitatakse teises lõigus osutatud taotlus, lõpeb riiklik kaitse kuupäeval, mil tehakse käesoleva määruse artikli 21 kohane otsus registreerimise kohta.

Registreerimistaotluse tagasilükkamise korral jätkub riiklik kaitse kõigi õiguskaitsevahendite ammendumiseni, kui see on asjakohane.

Kui käesolevas lõikes osutatud menetluse lõpus nimetust käesoleva määruse kohaselt ei registreerita, vastutab sellise riikliku kaitse tagajärgede eest üksnes asjaomane liikmesriik. Asjakohasel juhul taotleb asjaomane liikmesriik pärast riikliku kaitse lõppemist viivitamata vastava geograafilise tähise registreeringu tühistamist rahvusvahelise büroo rahvusvahelises registris.“

32019R1753: **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta määrus**

(EL) 2019/1753 liidu tegevuse kohta pärast liidu ühinemist päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni kokkuleppe Genfi redaktsiooniga (ELT L 271, 24.10.2019, lk 1–11)

Lisatakse järgmine artikkel:

Artikkel 11a

Üleminekusätted Genfi redaktsiooni osalistest uute ühinevate liikmesriikide päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kohta

- „1. Liikmesriigid, kes ühinesid liiduga pärast Genfi redaktsiooniga ühinemist, määravad Genfi redaktsiooni artiklis 3 osutatud ainsaks pädevaks asutuseks komisjoni või Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ameti nende vastava pädevuse piires.
2. Iga lõikes 1 osutatud liikmesriigist pärit ja rahvusvahelises registris registreeritud päritolunimetuse või geograafilise tähise puhul, mis on seotud tootega, mis kuulub määruse (EL) 2024/1143 või määruse (EL) 2023/2411 kohaldamisalasse, kuid ei ole kummagi nimetatud määruse alusel kaitstud, otsustab asjaomane liikmesriik Genfi redaktsiooni artikli 5 lõike 2 punktis ii osutatud füüsilise või juriidilise isiku taotluse või Genfi redaktsiooni artikli 1 punktis xvii määratletud soodustatud isiku taotluse alusel või omal algatusel taotleda kas:

a) kõnealuse päritolunimetuse või geograafilise tähise registreerimist asjaomase määruse kohaselt või

b) kõnealuse päritolunimetuse või geograafilise tähise registreeringu tühistamist rahvusvahelises registris.

Asjaomane liikmesriik teatab komisjonile esimeses lõigus osutatud valikust ja esitab vastava taotluse hiljemalt [üks aasta pärast ühinemisakti jõustumist].

Esimese lõigu punktis a osutatud juhtudel käsitleb registreerimistaotlus kaitstud päritolunimetust või kaitstud geograafilist tähist, mis on identne rahvusvahelises registris registreeritud päritolunimetuse või geograafilise tähisega.

Kui tähtaja jooksul registreerimistaotlust ei esitata või kui kohaldatava määruse kohane registreerimistaotlus lükatakse tagasi ning sellega seotud halduslikud ja kohtulikud õiguskaitsevahendid on ammendunud, taotleb asjaomane liikmesriik viivitamata kõnealuse päritolunimetuse või geograafilise tähise registreeringu tühistamist rahvusvahelises registris.“
